

Posamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišstvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

101. številka

Maribor, dne 7. septembra 1928.

Letnik XV.

Sporni otok Krk.

Pri študiranju in urejevanju mejnih sporov med Albanijo in Grško so bili umorjeni na grškem ozemlju štirje italijanski člani razmejitvene komisije in italijanski ministrski predsednik je z metodami in prakso fašistov za »čas in ugled« Italije ukazal vojnemu brodogradu, da po odklonitvi za Grke ponižujočega in njih suvereniteto ponižajočega kratkoročnega »ultima« zasede otok Krk.

Še le v bodočem razvoju se bo videlo, kako dalekosežen in usodepoln korak je storil vodja fašistov s tem za Italijo in Evropo. Nenavadna naglica in nenavadni način postopanja ni dal dosedaj javnosti niti možnosti, da bi se celotne peze sproženega spora zavedala in v celoti orijentirala. Ker nastane spór lahko usodepolne važnosti tudi za našo državo in torej tudi za Slovence, ga hočemo nekoliko bolj osvetliti in označiti.

Pomen Krfa.

Otok Krk leži južno od Otrantske morske ožine med Italijo in Grško in zapira kot nekaka predstraža celo Jadransko morje, obenem pa tvori kakor Pulj v Jadranskem morju severno dominantno postojanko Jonskemu morju. V tem je izredna važnost otoka Krfa v stratežičnem oziru. Gospodarsko pa tvori otok najbolj obdelani in najbolj obljubljeni del Grške, kajti na valovitem ozemlju, ki meri 712 kv. km in ima izredno milo podnebje, se razprostira oljčni nasad pri oljčnem nasadu in vinograd pri vinogradu, vmes pa so tropični sadovnjaki s citronami, oranžami in smokvami. Središče otoka tvori mesto jednakega imena (Krk) in približno iste velikosti kakor Maribor.

Zgodovinsko zanimivo je, da so v glavnem ob borbi za Krk izkrcavali in se politično uničili stari Grki v tako imenovani peloponeški vojni, ki je divjala skoraj 30 let. Preko Krfa so začeli tudi stari Rimljani pred drugo punsko vojsko posegati po vzhodni obali Jadranskega morja, ko so stopili v borbo z Ilirci. Krk je tvoril glavno oporo beneški republik in Mussolini že naglašal, da je bil otok 400 let v beneško-italijanski posesti.

Po napoleonskih vojskah so Angleži ustvarili iz jonskih otokov, katerih glavni je ravno Krk republiko pod svojim protektoratom in leta 1863 so poklonili Angleži grški državi to otočje v dar, ker so Grki izvolili angleškega protežiranca Jurij I. za kralja. Po posebni pogodbi pa je bila zajamčena nevtralnost tega otočja.

Angleški interes na Krfu.

Že iz dejstva, da so Angleži pri podaritvi otočja Grkom skrbeli za njega nevtralnost, razberemo velik pomen Krfa. Treba je namreč pomniti, da Angleži v Jonskem morju ne morejo trpeti nobene dominantne postojanke v rokah katerikoli močne države, kajti to bi stalno ogrožalo njihovo najvažnejšo pot, ki je za obstoj in razvoj Angleške življenjskega pomena. To je pot skozi Sredozemsko morje, označeno po treh silnih angleških postojankah: Gibraltar—Malta—Aleksandrija—Sueški prekop. Treba je vedeti, da se po teh točkah skrajša pot angleškim ladjam iz Indije v Avstralijo za dobro tretjino in da gre po tej poti avstralsko meso in volna ter bogastvo Indije v London in obratno angleški izdelki v Orient. Zato je angleška politika skrbno čuvala, da ne dobi v Sredozemskem morju premoč ne Francija, ne Italija in sama Angleška je običajno vzdrževala na Malti stalno brodograd, ki je bilo približno enako močno, kakor katerekoli države v Sredozemskem morju.

Italijanski interes.

na Krfu leži v tem, da zapira Krk skupaj z Valono ob albanski obali popolnoma Jadransko morje. Italija je ekspanzivna in imperijalistična in vsled svoje ekspanzivne lege v Sredozemskem morju hoče obvladati na vsak način vsaj Jadransko morje, ker Tirenskega ne more zaradi Francije, Jonskega pa ne zaradi Anglije. Ob reševanju naših mejnih sporov z Italijo in reševanja Reke vidimo, da si je Italija postavila kot cilj, zagospodovati stratežično in politično ob obalah Jadr. morja, zavarovati na ta način vsaj vzhodno stran svoje italijanske obali in gospodarsko ter politično dati duška svoji ekspanziji na Balkanu preko Krfa, Valone in Skadra ter Drača. Italijanski načrt gre čisto v smeri, kakor so zavezovali Balkan stari Rimljani in Mussolini opravičuje svoj korak s tem, da naglašal, da so Italijani, odnosno Benetke imele te točke v posesti skozi stoletja. Preobljudenost Italije in nacionalna vzgoja italijanskega naroda sili italijanske politike v to smer. Do svetovne vojske jim je stala na poti Avstro-Ogrska, sedaj pa Jugoslavija in deloma Grška.

Ako je prišlo torej do nepričakovanega konflikta med Grško in Italijo in je izbruh spora imel kot takojšnjo posledico zasedbo Krfa po Italijanih, ni dejanje Italije le ožjega pomena med njo in Grško, temveč tvori važno etapo v italijanski zunanji politiki, kjer se odločilno načenjajo politični problemi Jadranskega morja, Jonskega in Sredozemskega morja. Na vsem

tem pa niso zainteresirani s svojimi življenjskimi interesi le Italijani in Grki, temveč tudi Slovenci, Hrvati in Srbi, posebej pa tudi Angleži in Francozi. V tem dejstvu leži stvarna važnost nastalega konflikta.

Politično-metodična stran.

Zadeva pa ima tudi svojo praktično-metodično stran, ki ni manj interesantna. Mussolini je namreč uporabil proti Grkom, torej pri obravnavi zunanje političnega vprašanja, kjer gotovo ne more in ne sme odločevati le Mussolinijeva Italija, metode in praktike, kakor jih je uporabil pri svojih notranje političnih akcijah. Naglica in brezobzirnost napram vsemu in vsem sta karakteristična znaka te njegove politike, katera ni čakala in ni izčrpala sredstev in faktorjev, ki so v Evropi običajni in deloma po svetovni vojni po prizadevanju in s sodelovanjem Amerike na novo ustvarjeni. Mislim tukaj na diplomatski običaj, da zavezniška sila svoje zaveznike predhodno obvesti o nameranih odločilnih korakih in na obveznosti, ki izvirajo napram »društvu narodov« za vse njegove člane, torej tudi za Italijo. Mussolini je vse to s kratko, nenavadno rezko in odločilno gesto odklonil in omalovaževal, proglasil zadevo kot eksistenčno in častno zadevo celega italijanskega naroda. S tem je vrgel svojo politično eksistenco in za Italijo važno politično-gospodarsko vprašanje na tehtnico. Gotovo je kalkuliral z dejstvom, da sta se Angleška in Francija v težkem spornem razmotrivanju ruhrskega vprašanja medsebojno odtujile, odnošno razdvojile. Mussolini tudi dobro ve, da Jugoslavija še ni na višku svoje potrebne politične in ekonomske konsolidacije, in za to je riskiral dejanje, s katerim hoče storiti bistven korak k ureditvi italijanskih aspiracij in desetletnih sanj po Jadranskem morju, nam hoče zapreti pot v svet, pridobiti poleg Valone najvažnejšo in najvarnejšo postojanko ob Otrantski morski ožini ter prevreči Angležem njih sredozemsko politiko.

Sklep.

Od evropske diplomacije po obeh balkanskih vojnah ustvarjena, a lastnega državnega življenja vsled svoje lege, obsega, polkulturnega stanja in verske razcepljenosti neizogledna Albanija kot križišče interesnih sfer Grške, Jugoslavije in Italije je postala z nesrečnim umorom italijanskih zastopnikov pri razmejitveni komisiji izhodišče enega najnevarnejših sporov v Evropi. Ime Krk ne pomeni le rešitve biti in ne biti italijanskega fašizma, njegovega voditelja in njegovih metod, temveč veliko več! Imejmo vsled tega upanje, da v konfliktu z Grško, Mussolini ne doseže političnega, gospodarskega in stratežičnega uspeha proti — SHS!

J. Vesenj.

Politični položaj.

Hrvati in Slovenci. »Slobodni Dom« se bavi z intervjujem dr. Korošca v »Slovenca« in pravi, da so se po dr. Koroščevi izjavi poskušali radikalov izjaloviti, ker so zastopniki slovenskega naroda odgovorili, da o kakem sodelovanju z radikali ne more biti govora, dokler niso izvršeni vsi predpogoji, ki sta jih v Zagrebu podpisala odposlanca radikalne stranke Gjurčič in dr. Janič v takozvanem Markovim protokolu. Slovenski zastopniki bodo ostali zvesti sporazumu, ki so ga po volitvah sklenili z HRSS in JMO. — Pred nekaj dnevi je imela zagrebška mestna organizacija Hrvatske Zajednice sejo, v kateri je dr. Barac poročal o političnem položaju. V razpravi, ki je sledila poročilu, se je povdarjala potreba skupne fronte proti Beogradu. Glede Slovencev se je konstatiralo, da se nikakor ne bodo odrekli sodelovanju s Hrvati in muslimani in da bodo kot doslej tvorili skupno fronto proti Beogradu.

Pašič se vrača v Beograd. Stari Pašič je nameraval ostati v Parizu še celih 15 dni, dokler bi ne bil njegov ljubljenelec Velizar Janković razčistil položaja in zlomil federalistični blok magari z najhujšimi sredstvi. V Parizu se je razgovarjal Pašič s francoskimi državniki, da si zagotovi njihov blagoslov za vsak svoj korak v prihodnosti in da ne bo nosil odgovornosti sam. Zadnji dogodljaji v zunanji politiki so tako pritisnili na vlado, da ga je ta pozvala nazaj v Beograd. Tudi Ninčič se vrača iz Ženeve domov. Mussolinijeva pustolovščina bi lahko zanetile za celo Evropo nevaren ogenj. Pašič in Ninčič sta sedaj na povratku, da poskusita tudi notranje-politično kašo.

Kako vlado bi radi nekateri Srbijanci. Demokrasko beograsko časopisje je začelo gladiti pot za vzpostavitev koncentracijske vlade, a brez Pašiča, Ljube Jovanoviča in Velizarja Jankoviča, ker so ti gospodje zelo lahkomišelniki državniki, tako antipatični in politično nemoralni, da jim je najti primero samo že kje v davni prošlosti in danes kje v orijentu. Kakor hitro bi bil enkrat izbačen iz vodilne politike ta triumvirat, potem bi se morala skovati takoj koncentracijska vlada, ki bi

bila sestavljena iz vseh državotvornih elementov, ki so istinito udani državi. Taka vlada bi bila dovolj močna napram vsem antidržavnim elementom v državi sami, a tudi napram inozemstvu, kjer bi imela avtoriteto in uživala na diplomatskem polju tak ugled in veljavo, da bi koj v kali zadušila vsako neprijateljsko akcijo in visoko — visoko bi se povzdignil naš ugled v mednarodnem oziru. Seve, so to samo srbijanske sanje, katerih udeležitev ne verjame in si ne želi niti pisec zgorajnjih vrst.

Držanje Džemijeta. Dočim se je po znanih dogodkih v Kosovki Mitrovici in Prištini mislilo, da bo Džemijet takoj prekinil vse zveze z radikali, izgleda danes situacija popolnoma drugače. Džemijet se še ni odločil, kakšno taktiko naj zavzame. Nekateri mislijo, da je na Džemijetu vplivala v tem oziru verzija o pogajanju Slovencev z radikali, od druge strani pa se sliši, da je v Džemijetu precej poslancev, ki so proti prekinjenju zveze z radikali iz razloga, ker baje krivdo na pokoljih v Kosovki Mitrovici ne leži na radikalih ter ne dolžijo vlade, da je ona dala inicijativo za te dogodke, ampak valijo vso krivdo na demokrate, ki so hoteli s temi dogodki razdvojiti Džemijet in radikale, da poslednje izolirajo ter s tem zopet ustvarijo mogočnost demokratske vlade. Zadnji dogodki so Džemijet poučili, da je le v trdni organizaciji južnosrbskih muslimanov moč ter so radi tega začeli z energičnim delom med svojimi pristaši, da utrdijo svojo organizacijo. Poslednji čas se opaža med južnosrbskimi muslimani močen pokret za preselitev v Turčijo. Ta pokret pa so vodje Džemijeta ustavili, ker se boje, da bi z izseljevanjem svojih pristašev izgubili moč, ki jo sedaj imajo. Iz mrzličnega dela v organiziranju pristašev se da sklepati, da bo Džemijet povzel drugo politično taktiko, ki bo gotovo bolj samostojna, kakor je pa bila dosedanja, ko je Džemijet tvoril samo nekaj del radikalne stranke.

Propadanje demokratskega tiska. Demokrati so že predolgo časa proč od državne blagajne in vladnih fondov in to se najbolj opazi pri njihovem časopisju. Več listov je prenehalo izhajati, dnevniki so se omejili na tednike in seda je na vrsti demokratsko časopisje v Zagrebu, ker Slovenska banka noče več plačevati in ker so iz »Jugoštampe« izrinili demokrata Wilderja in Budisavljeviča. Iz uredništva demokratskega glasila »Rječi« so že izstopili štirje uredniki, in sicer dr. Jutriša, Sportič, Turk in še eden. Govori se, da bodo tudi demokratske »Novosti« prešle v druge roke. Tako bodo prišli demokrate v Zagrebu ob vse svoje liste. Ravnatelj Slaven-ske banke Praprotnik se trudi da bi vsaj en list rešil za demokrate.

Po svetu.

OTOK KRK.

Lep in podučen opis otoka Krfa, ki igra v grško-italijanskem sporu tako važno vlogo, je prinesel »Jutarnji list« in ga priobčujemo tudi mi. Otok Krk meri 712 kv. kilometrov, je dolg 62 km in na najširšem mestu širok 30 km. Na otoku živi 85.000 prebivalcev. Otok leži na vhodu iz Jonskega v Jadransko morje, v takozvanih Otrantskih vratih. In baš lega otoka je glavni vzrok, da se poteguje Italija za njegovo posest s tako vneto. Severni del Krfa je zelo gorat in glavna planina se imenuje Pantokrator in je visoka 914 m. Srednji del otoka je gričkast, južni del pa čisto raven, pust in malo obljuden, ker tamkaj vlada malarija. Poljedelstvo je na otoku zelo malo razširjeno in se mora žito po večini uvažati. Malo vredna sta živinoreja in ribarstvo, a še manj pa industrija in rudarstvo. Gozdovi so že davno posekani in les se je porabil za zgradbo ladij. Glavni dohodek krfskega prebivalstva je vino in olje. Krfsko vino je sladko ter močno in se ga izvozi na leto do 150 tisoč hektov. Na otoku raste 4 milijone oljk, ki dajejo letno 70 tisoč hektov olja in od te količine se izvozi 50 tisoč hektov. Podnebje je toplo in znaša povprečna temperatura 17 stopinj Celzija. Rek in potokov ni na otoku, pač pa zadosti vrelcev z dobro in pitno vodo. — Glavno mesto na Krfu je dobilo svoj vodovod že leta 1831, zgradili so ga Angleži, istotako tudi ceste. Na otoku prebivajo Grki, samo v glavnem mestu je veliko Arnavtov, Italijanov in okrog 3000 Židov. Glavno mesto ima prilično in varno luko, ki je 26 metrov globoka. Tukaj pristajajo ladje, ki priplujejo iz Aten, Aleksandrije, Trsta, Italije in Anglije. Ulice so pozidane kot v Benetkah z arkadami. V glavnem mestu stanuje katoliški škof, in grški metropolit. Razven katoliške katedrale je na Krfu še pet katoliških cerkev. Grki imajo v mestu mnogo svetišč, kapelic in bogato stolno cerkev sv. Spiridiona. Od prosvetnih zavodov ima mesto: gledališče, gimnazijo, preparandijo, semenišče in knjižnico. V mestu je tudi kraljevska palača, katero je pustila pozidati v starogrškem slogu carica Jelisava (Elizabeta). Svoj čas je bil ta otok zelo utrjen, a te stare utrdbe niso za naše čase in ne pomenijo nič več. Prva grška nase-

bina na Krfu je bila osnovana leta 734 p. K. in sicer iz Korinta. Korintske nadoblasti se je rešil otok leta 665. Rimljani so podjarmili otok leta 229 pr. K. Leta 395 je bilo rimsko cesarstvo razdeljeno in je pripadel Krk pod oblast bizantinskega cesarstva. V 11. stoletju so si osvojili otok dvakrat Normani iz Italije. Vendar je ostal Krk pod Bizancem do leta 1386, ko so se ga polastili Benečani. S Krkom vred je prišlo pod benečansko republiko celotno jonsko otočje. Turki so poskusili dvakrat, da bi izrgali otok Benečanom. Prvič se je to zgodilo leta 1537, ko se je izkrcalo na otoku 50.000 Turkov. Turki so opustošili celi otok, a glavnega mesta se niso mogli polastiti. Drugič so se izkrcali Turki na Krku l. 1716, ko so vojevali z Benečani veliko vojsko. Glavno mesto je obranil grof Schulenburg, kateremu so Krčani v zahvalo postavili spomenik leta 1717. Ko je pa Napoleon ukinil benečansko republiko leta 1797, so pripadli Franciji vsi jonski otoki s Krkom vred. V napolenskih vonjah so si osvojili Angleži otok z jonskim otočjem vred. Anglija je odstopila jonsko otočje in Krk prostovoljno Grkom leta 1863 in od tega časa je bil otok last Grkov.

Grško-italijanski spor. Z veliko napetostjo pričakovana seja Društva narodov ni storila glede grško-italijanskega spora nobenega sklepa. Salandra je na kratko razložil stališče Italije, nakar je grški delegat Politis ponovno odločno apeliral na Društvo narodov, da intervenira. Predsednik Ishi je nato predlagal, naj se seja odgodi. Delegat Anglije lord Cecil je izjavil, da je s tem soglasen, je pa prebral določbe konvencije Društva narodov, ki jasno dokazujejo, da je Društvo dolžno intervenirati. Izjava Cecilia je napravila velik vtis, ker je dokaz, da Anglija seljkoprej vstaja na svojem stališču. Francosko časopisje je z malimi izjemami v tem sporu zavzelo Italiji naklonjeno stališče. — Stvar je razumljiva. Po verzajskem miru se na svetu ničesar več ne zgodi, da ne bi bilo nasprotnega mnenja med Francijo in Anglijo.

Katastrofa na Japonskem. O potresni katastrofi na Japonskem prihajajo od dne do dne strahovitejša poročila. Tako grozne nesreče ne pomni zgodovina, kajti po zadnjih poročilih je zahtevala katastrofa krog 2.000.000 človeških žrtev, toda to število še vedno narasta. Uničena so poleg mest Tokia in Jokohame še: Okogavo, Seni, Jokosaka, Atamni, Odovora, Hokamo, Arokuga, Kana, Simodo in Inbalja, mesta, ki so skoro vsa stela nad 100.000 prebivalcev; manjših mest in vasi pa je nepregledno število porušeni. Bruhati je začelo tudi veliko število vulkanov in to, kar ni uničil potres, zagrinja sedaj goreča lava. Poleg tega pa divjajo celi čas strašni viharji z dežjem ter povodnji preplavljajo deželo. Med nesrečnim ljudstvom vlada obupno stanje. Na milijone ljudi je brez strehe ter umirajo od lakote, toda pomagati jim je zelo težko. Amerika je organizirala veliko pomožno akcijo, toda ladje ne morejo vsled silno razburkanega morja pristati ob obali. Lahko se reče, da je največ škode še napravilo morje. Na tisoče ladij je potopljenih, par manjših otokov je izgubilo s prebivalstvom vred v morskih globinah. Na obrežju so pa napravili strašno razdejanje ogromni morjski vali, ki jih je razburkano morje gnalo po več kilometrov daleč na suho v višini do 20 m. Ti vali so uničili veliko mest in pristanišč ob obrežju. Med prebivalstvom je nastala popolna anarhija. Prej sicer tako trezni Japonci so popolnoma izgubili razsodnost. Po deželi se klatijo razbojniške bande, ki jemljejo nesrečnikom še zadnje ostanke živeža ter dragocenosti in denar. Vojaštvo komaj še vzdržuje red. Nad celo državo je proglašeno obsedno stanje. Nepoznani atentatorji so ubili novoizvoljenega ministrskega predsednika Jamamoto. Ker je Tokio uničeno, se v vladnih krogih resno razpravlja, da se prestolnica prestavi v Osako. Med ponesrečenci je tudi okrog 40.000 Evropejcev. O usodi inozemskih podanikov, ki so se nahajali deloma v Tokiju, deloma pa na nekem otoku pri Jokohami, kjer se nahajajo letovišča Evropejcev, se še ničesar gotovega ne ve, vendar pa se domneva, da so menda vsi postali žrtve katastrofe. Japonska je po tej nesreči za dolgo let gospodarsko uničena. Rumena nevarnost, pred katero so imele Rusija, Anglija in Amerika tako velik strah, je za dolgo let odstranjena, kajti Japonska preneha biti velesila. Morala bo opustiti celo njeno ekspanzijsko politiko ter se z vso silo oprijeti gospodarske obnove, če hoče v teku par decenijev zopet doseči moč, kakor jo je imela dosedaj. Ta položaj Japonske bodo gotovo izrabile države, ki so zainteresirane na Daljnem Vshodu, posebno Rusija, ki bo dobila svobodne roke v Mandžuriji in na Sahalinu. Bati pa se je tudi Korejcev, med katerimi se širi močno gibanje za odcepitev in osamosvojitve Koreje.

Ogromen štrajk v Ameriki. Rudarji v Združenih državah so stopili v štrajk. Dosedaj stavka okrog četrtilijona delavcev. Predsednik Coolidge je skušal osebno intervenirati, da se štrajk konča, toda brez uspeha. S stavkujočimi simpatizira tudi ostalo delavstvo in kovinarji so že sklenili, da začno tudi stavkati.

Izza kuče oficirskih upokojitev

Slovenske in hrvatske oficirje so začeli odpuščati tako hitro in v tolikem številu, da je treba resno vprašati na merodajnem mestu ali izhajajo te upokojitve iz gonje, katero so začeli v politični strasti zaslepljeni, nerazsodni in neodgovorni elementi, ali pa iz kaknega monopola na oficirski stan v celi državi, po katerem bi bili Slovenci in Hrvati lahko samo še »kanonefuter« do najvišjega kaplarskega čina, in pa če se zavedajo, kako škodljivo je eno in drugo za državo in kako luč

meče to na vlado in posebej še na ministrstvo vojne in mornarice.

Slovenski in hrvatski oficirji, odlični in priznani v svoji stroki so bili najprej rapršeni po najslabših južnih garnizijah, vršili so vestno svojo naporno službo, sedaj pa mankrat prihajajo drug za drugim nazaj — brzojavno upokojeni. Potovati morajo na lastne stroške in po leto dni bodo čakali na penzijo. Redukcijo slovenskih in hrvatskih oficirjev si lahko privoščijo samo režim, ki tudi invalide reducira in briše in s tem, da se mlade in sposobne ljudi nenadoma trga iz dela in poklica, dobimo posebno vrsto penzionistov, ki nima nikjer na svetu primere. Tudi okolnosti, v katerih nastaja ta posebna vrsta penzionistov, so nekaj gorostasnega in sramotnega. Špijonske in druge afere, katere so razni zaslepljeni in hujskaški listi razpredli okrog neke poulične ženske, še niso vse, za kulisami oficirskih upokojitev je še marsikaj drugega in za primer naj sledi po najverodostojnejših podatkih naslednje iz Prištine:

Priština spada pod komando kosovske divizijske oblasti z generalom Miloradom Rističem na čelu. Ta komandant je bil leta 1922 že enkrat odpoklican, ker so nastale v njegovem področju neznosne razmere vsled navadnih »tračarij« pri črni kavi ob njegovi mizi, prišel pa je kmalu zopet nazaj in sedaj se vse to nadaljuje v pravcu in cilju — redukcije prečanskih oficirjev. Kar ga je poprej stalo čast in mesto, to si sedaj general Ristič računa menda kot silno zaslužno delo. Če se dva oficirja pogovarjata slovenski, je drugi dan že ovadba in zaslišanje, da sta govorila »madžarski«. General obrekovan in osumničenim ne da zadoščenja, ampak nasvet naj tudi med seboj govorijo srbski, da ne bode spotike. Prečanin je pod njegovo komando že a priori sumljiv in nevaren in oskrbljeno je, da se ga od vseh strani in podvsod opazuje in zasleduje ter da se iz vsake njegove besede pri mizi gospodina generala išče in kuje material za kako »iztrago«. V oficirski obednici se kuha dan na dan ovčje meso in ko se je nek oficir tožil v obednici nad večno »mazgotino«, je bil ovaden in obtožen »uvrede« žalitev srbskih čustev. Posebno velik greh je bil pa ta, da je nekoč dejal, naj bi se rdeči križ nazival SHS in ne vedno »Srbski crveni krst«. To in še nebroj drugih stvari se dogaja v petem letu osvojenja.

Stara izkušnja, da se poturice in izdajalci najhujši in najslabši, se pa tudi v Prištini uveljavlja z osebo Simo Piciniča, rodom Dalmatince iz Lošinja, ki je celo od svoje vere odpadel, da postane pravi miljenec komandanta-generalata ter ovaduh in provokator napram Slovincem in Hrvatom. Simo Picinič je prišel kot vojaški katoliški duhovnik v prištinsko garnizijo, kjer je kmalu spoznal praktične vrednosti izdajalstva in odpadništva. Odpadel je od svoje vere, se popravošlavlil, oženil z neko nuno iz samostana Janjevo, a ko je bil že v ostavki na službo katoliškega vojnega svečenika, je še zaprisegal katoliške vojake. To je krula zloraba cerkvenega in vojaškega dostojanstva, katerega se je odpadnik z vlogo ostavke ali odpovedi dejansko odrekel ter samo še čakal na izpolnitev formalnosti.

Izdajalec je bil z največjo nujnostjo nagrajen z imenovanjem za kapetana I. klase administrativne stroke. To imenovanje je prinesel prvi »Vojni list« po Piciničevi ostavki na duhovniško službo in novopečeni administrativni kapetan I. klase brez kvalifikacije je bil prideljen k intendanci kosovske divizije, nadeja in baha se pa, da bo kmalu prišel v šolo za intendante v Pariz. Pravoslavna poroka odpadniškega duhovnika in odpadniške nune se je vršila v Gračanici in general Ristič je dal službe prosto vsem oficirjem, ki so poroki prisostovali, in tudi vsi vojaški vozovi in konji so bili za to ženitovanje na razpolago.

Simo Picinič je generalova desna roka in oficir, ki se mu zameri, se lahko kar pripravi na penzijo, pa naj je še tako dobro ocenjen v službi. Kot prvi je bil upokojen kapetan I. klase Josip Hočevar, v Mariboru dobro znan kot eden izmed najboljših oficirjev ob preobratu v dobi koroških bojev, pozneje pa kot adjutant 45. polka. Kapetan Hočevar se ni udeležil odpadnikove poroke, šel je rajši na strelišče s svojo četo, in ker je tudi drugače kazal vedno vso samozavest in vso odpornost proti lizunstvu in hlapčevanju, je brzojavno dobil penzijo, četudi ima od poprej več pohval in je tudi komandant general Ristič moral priznati, da vodi eno od najboljših edinic v celi kosovski diviziji. To, kar so počenjali proti kapetanu Hočevanju, se preliva iz najgrobe perfidnosti v največjo budalost. Tako so si izmislili na primer, da on, Jože Hočevar, Slovenec iz od Italijanov zasedenega ozemlja, sploh ni ta, za kogar se izdaja, ampak neki Coromeo Lombardico, ki kliče živijo italijanskemu kralju in fašizmu ter namerava stopiti v italijansko vojsko. Kapetan Hočevar je sicer zvedel, kaj se o njemu govori, ker so radi njega zasliševali vse druge oficirje, potem po vrsti podoficirje, vojake, sluga in celo kuharice v obednici, na vse zahteve po zadoščenju in pojasnilu mu pa še odgovora niso dali. Kapelnik kosovske divizijske godbe Slovenec Vlasak je bil tudi upokojen, ker ni hotel in ni mogel pričati proti njemu. Poskrbelo se bo, da bo vložena interpelacija na ministra vojne, naj pozove generala Rističa, da privleče iz svoje »fioke« vse akte, ki jih je pri črni kavi s Simo Piciničem skoval proti slovenskim in hrvatskim oficirjem. Na tak način se bo mnogo prispevalo k dobri ilustraciji upokojitve izvršnih oficirjev.

To naj zaenkrat zadostuje, da se vidi pravo ozadje oficirskih upokojitev. V takih in podobnih intrigah in šikanah leži metoda, ki gre za tem, da bi se prečani sami zahvalili na oficirski službi. Mnogi go se itak, drugi, ki so toliko vstrajni, potrpežljivi in idealni, pa dobivajo

vedno težje udarce in končno brzojavni penzijo. Kam to vodi, je pa drugo in zelo važno vprašanje. Merodajni in odgovorni naj o tem razmislijo ter odgovorijo.

Bele ke

Kopija stare Rusije v režimskem pogledu postaja Jugoslavija. Med drugimi blagoslovi nas je osrečil beograjski režim z novim tehničnim svetnikom v odseku tehnične službe v ministrstvu notranjih zadev. Mesto Švicarja dr. Reissa, vseučilišnega profesorja, ki je to mesto pustil, ker naša uprava ni znala prav ceniti nje, govih zmognosti, je imenovan Rus Sergej Nikolajevič Tregubov, bivši senator, dolgoletni profesor prava na univerzi v Petrogradu in specialni carjev svetovalec v vrhovni komandi. Metode naših policijskih organov, zlasti onih v Beogradu so v marsičem spominjale na strahote znanega ruskega redarstva, o katerih so se širila po vsem svetu strahovita poročila, ki so bila resnična. Zato je ruska policija ob priliki revolucije največ trpela in oni višji uradniki, ki ki so mogli pobegniti, pač ne mislijo nikoli na povratek v Rusijo, dobro vedo, da jih tam čaka pravična kazen za njihovo črno delo. Na čelo naše policije stopa pa sedaj mož s takimi temnimi tradicijami. Magari je bil v Rusiji desetkrat senator, s takimi tradicijami pri nas ni mogoč tudi kot tehnični svetovalec ne. Mi ne maramo, da se pri nas uvede policijski režim po ruskem sistemu z njeno »Ohrano«, ki bi gotovo dobrodošel beograjskim vladodržcem za njihove temne naklepe, državo bi pa sigurno upropastil z istimi metodami kot je Rusijo.

Reprezentanti naših oblasti. Pri nas bi lahko postavili lepo galerijo tipov, ki kot reprezentanti naših oblasti sodijo v zapor, ne pa na kako odgovorno mesto. Toda oni se pri nas kljub svoji temni preteklosti kretnajo v vseh družbah, dasi so njihove lopovščine dobro znane. Demokratska »Pravda« prinaša nekaj takih lepih cvetk iz radikalnega vrta, toda tudi demokrati jih lahko nabrojijo precej lepo število v svojih vrstah. Tako prinaša »Pravda«: Po protekciji nekega ministra je imenovan v Krushevcu za policijskega uradnika neki Ljubomir Stojilović, o katerem pričajo akti istega policijskega urada zelo zanimive podrobnosti iz njegovega prejšnjega delovanja. Tako je moral imenovani Stojilović leta 1921 odgovarjati za 14 večjih in manjših krivičnih del, za katere je potem odsedel lepo število mesecev v zaporu. Med temi se omenja tatvina 100 din., prevara za 200 in 400 din., tatvina ovac, drv in še druge zanimivosti. Ta uradnik ima poleg svoje odlične preteklosti še štiri razrede ljudske šole, a svojo službo vrši le v korist radikalni stranki. — V Ljuboviji pa imajo srezkega načelnika Bogoljuba Markovića, ki je zelo proslavljen izsiljevač. Prošnje meščanov sploh ne upoštevajo, če ni priloženo par sto dinarjev, za ugodno rešitev pa zahteva najmanj 1000 din. Meščani so popolnoma obupani vsled samovoljnosti tega uradnika, toda vse pritožbe ne pomagajo nič, ker je izboren strankar, pa ga radikalni samo radi tega držijo na tem mestu. — Najbolj pa se postavi veliki župan v Sabcu Vasa Aleksić, ki ga narod imenuje Vasilj pašo radi tega, ker sploh ne upošteva niti ministrskih odlokov, ampak pašuje po mili svoji volji. Parkrat je celo javno izjavil, da on odločuje v svoji županiji, ne pa minister, ki nima ničesar za govoriti. Take stvari so pač mogoče samo pri nas, kjer radikalna stranka sedaj pomeni državo.

Podpiranje naše industrije. V Novem Sadu se je osnovala družba, ki je nameravala zgraditi tvornico za letala s podporo znanega avstrijskega veleindustrijalca Castiglione. Vojno ministrstvo je to novo podjetje, ki je zelo potrebno pri nas, sklenilo podpirati na ta način, da je zahtevalo od družbe, da zgradi par tipov letal, katere mora brezplačno prepustiti vojnemu ministrstvu, ki jih bo preskusilo ter se odločilo za najboljši tip. Seveda družba takega predloga ne more sprejeti, ker bi stroški za graditev teh poskusnih letal porzli vso delniško glavnico. Zato pa bomo mi še znanprej naročevali naša vojna letala v Italiji in v Franciji, ki nam pošiljajo samo najslabše tipe, na katerih se potem ubijajo naši pilotje.

Kmetje v Jugoslaviji ne plačujejo nobenih davkov. Iz ameriški slovenskih listov se vidi, da vladni Presburo daje gorostasne neresničnosti v svet. Priobčil je v ameriških listih z dne 31. julija 1923 nekaj komunique o naših financah, kjer trdi med drugim dobesedno sledeče: »Jugoslavija dela sedaj znatne napore, da zviša svoje dohodke. Po sedanjih razmerah so kmetje večinoma izvzeti od plačevanja davkov, med tem ko mora mestni element v glavnem nositi davčno breme.« Take stvari si upa naša vlada javno objavljati v Ameriki, misleč, da tam naših razmer ne poznajo. Resnica pa je, da mora prečanski, osobito slovenski kmet skupno z mestnim elementom nositi domala vsa davčna bremena na ljubo bratom iz juga.

Kako potujejo ministri. Pred par dnevi so kaki 4 ministri in predsednik parlamenta odpotovali iz Beograda. Ker ni bilo za vso to gospodo salonskih voz, se je enostavno naredilo, da se mora dati na razpolago vsakemu ministru po en vagon I. razreda. Službujoči uradnik je pa ravno potreboval omenjene vagone za sestavo brzovlaka ter je odvrnil, da naj se za ministre rezervira samo po en oddelek v vsakem vagonu. Toda zagrozilo se mu je, da bo odpuščen, ako ministri ne dobe vsak svojega vagona. Uradnik se je nato udal, toda potniki, ki so kupili listek I. razreda za vožnjo v istem brzovlaku, so morali stati v II. in III. razredu, ker so ministri zasedli vagone I. razreda. Enake navade so si privoščili nekateri radikalni poslanci, ki so se pa polastili samo enega oddelka v vagonu I. razreda.

Akoravno je tak poslanec sam sedel v kupeju, ni pustil noter sopotnikov, ki so stali zunaj na hodniku in ki so vožnjo plačali, dasi se je on vozil zastonj ter je imel pravico samo na en sedež. Celo železniški minister je izdal naredbo, da se v bodoče ne sme rezervirati za posamezne poslance posebnih oddelkov, ker nimajo na to pravo.

Dnevne novice.

Naša kraljevska hiša je dobila princa. Naša kraljica Marija je porodila dne 6. t. m. zjutraj moško dete. Vest, da se je rodil naši kraljevski hiši princ, so označili streli iz topov in vsa mesta po državi so bila takoj v zastavah. Ob priliki rojstva je predložil justični minister kralju v podpis ukaz o obširni amnestiji, ki se bo nanašala na politične delikte.

Slovesnost jubilanta. Od št. Jurja ob juž. žel. poročajo. Na angelsko nedeljo, dne 2. septembra je obhajal domači župnik in duhovni svetovalec veleč. gospod Valentin Mikuš 40 letnico mašništva in 26 letnico župnikovanja v tukajšnji župniji. Svečanost se je vršila sicer bolj v omejenem krogu, vendar pa prav pristrčno. Na predvečer je zapel pevski zbor par lepih pesmi in domači č. g. bogoslovec Anton Rataj je visokemu jublantu častital v imenu pevskega zbora in v imenu cele župnije. S kratkimi besedami je opisal dolgo dobo let njegovega neumornega delovanja v dušnem pastirstvu, mu izrazil veselje in naklonjenost župljanov, ter pristrčno željo, da bi ga previdnost božja varovala še dolgo dobo let med svojimi župljani. V nedeljo zjutraj je imel cerkveni govor č. g. kap. p. Jože iz Celja, nato je pa gospod jubilant daroval sv. mašo z veliko asistenco in z zahvalno molitvijo. Po sv. maši se je poklonila jublantu deputacija občine in mu v znak hvaležnosti, udanosti in veselja izročila veliko diplomu s krasno opremo, s katero je občina imenovala gospoda župnika za častnega občana. Gospod župan Janko Artman je ponovno čestital blagemu gospodu.

Zopet nova špijonska afera. Ni se še ponovno prav razvila znana špijonska afera s prostitutko Androličovo na čelu, katero so hoteli beograjski hujšakači na cirkuško-smešni način zvaliti na opozicijske kroge, pa že poročajo nekateri listi o odkritju nove. Značilno pa je to odkritje za režimske liste, ki so pri prejšnji aferi pognali huronsko vpitje ter kazali na Hrvate kot veleizdajalce, da ti listi sedaj popolnoma molčijo. Gre pač v tej aferi tudi za nekatere «velike prijatelje naše države», za bivše Wranglovske oficirje, ki so v njo zapleteni. Dosedaj še edino «Politika» beleži to špijonsko afero, kateri je prišla na sled novosadska policija. Na podlagi ovadbe je bil v Novem Sadu aretiran špijon, neki Huber iz Belgije, ki se je izdajal za trgovskega agenta. S trgovskimi posli se sploh ni bavil, ampak je vodil špijonažo. Pri preiskavi, ki jo je policija napravila pri njemu, je dobila v roko dokaze, da se je ta Belgijec, poleg njega pa še nekaj 10 drugih inozemcev bavilo s špijonažo in sicer so bili v službi mednarodnega društva, ki se peča s špijonažo v vseh državah in ki ima svoj sedež v Kölnu v Nemčiji. Belgijec je takoj svojo krivdo priznal ter obenem izdal tudi svoje pomagace. Tako je priznal, da pripada v resnici omenjeni špijonski organizaciji v Kölnu, ki je dajala za bogato nagrado raznim državam vse podatke in načrte, ki so bili tem državam potrebni, seve samo take, katerih se je omenjena družba lahko polastila. V naši državi so Belgijec in njegovi pomočniki delali za Italijo in za Madžarsko. Policija je zaprla še vseh deset pomagačev, med katerimi je največ Rusov, ki so bili znani v najboljših naših krogih, katerih imena pa še danes policija v interesu preiskave ni obelodanila. Policija jih je aretirala v Pančevu, N. Sadu in Beogradu, kamor jih je Belgijec Huber razposlal, da mu dobavijo neke važne podatke o vojaških objektih. V afero je zapletenih še mnogo ljudi, proti katerim bo policija postopala. Že delj časa se sumi o nekaterih Rusih, zlasti o bivših oficirjih, da se pečajo z raznimi nečednimi posli v škodo naše države, toda vedno jih je ščitila neka nevidljiva moč, da se ni ničesar moglo proti njim ukreniti. Beograd se radi te afere še bolj sramoti z raznimi merami, ki jih podvzema proti nedolžnim prečanskim oficirjem, kateri so vsi osumljeni veleizdaje, na drugi strani pa še nadalje trpi ruske begunce na važnih mestih vojaške uprave, da imajo vse podatke za uspešno špijonažo kar pri roki, poleg tega pa sprejema še ruske kadete v armado za aktivne oficirje.

Obtožba proti atentatorju Rajiču, ki je izvršil napad na ministrskega predsednika Pašiča, je že dvignjena. Rajič je obtožen za naslednja tri dejanja: 1. Poskus uboja predsednika vlade po čl. 1 zakona o zaščiti države, kar se kaznuje s smrtjo ali z 20letno ječo. 2. Rajiča obtožuje policijski agent Gjurič, da se mu je upiral ob priliki aretacije ter ga udaril s samokresom po glavi in ga poškodoval. To delo se kaznuje z ječo od 2 mesecev do 2 let. 3. Rajiča toži Jovan Vazovič, žandarmerijski narednik, ki se je vozil v Pašičevem avtomobilu, in sicer za poskus uboja. To delo se kaznuje z 10- do 20letno ječo. Kakor vidimo, so proti Rajiču naperili celo vrsto paragrafov, da mu zavijejo vrat.

Financijski škandal. Nek madžarski konzorcij je sklenil s Švico izvoz pšenice in sicer 10 tisoč vagonov za ceno 27.50 frankov. Vojvodinski izvoznikarji so se že pogajali s Švicarji za 24.00, a niso uspeli, ker niso mogli dobiti kredita. Švicarski trg je radi slabe trgovske politike Narodne banke izgubljen za naše izvoznikarje.

Doživljaji gospoda Milana Prpiča. Gospod Milan Prpič, katerega so dolžili, da je spremljal Radiča v

inozemstvo, se je vračal te dni iz čehoslovaškega letovišča nazaj v Zagreb. V vlaku med Mariborom in Zidanim mostom je Prpiča preiskal policijski komisar v spremstvu 4 pomagačev, ki so ga slekli do golega. Odvzeli so mu vso korespondenco, ki je bila zgolj trgovskega značaja. Gospod Prpič se je pritožil radi tega postopanja v Zagrebu, a dokumentov ni dobil nazaj, akoravno so mu to obetali.

Spor z Rumunijo radi aeroplana. Z Rumunijo je toliko zaveznitva in prijateljstva, da že ni stvari, radi katere se še ne bi bili sprli. Sedaj je spor radi aeroplana, s katerim sta pobegnili dva ruska pilota iz Novega Sada. Pobegla pilota sta baje že prepeljana v Novi Sad v zapor, aeroplana pa rumunska vlada noče izročiti ter se izgovarja, da manjkajo neki dokumenti. Vojno ministrstvo je te dokumente sedaj izdalo ter s posebnim kurirjem poslalo v Rumunijo, da dobi aeroplan.

Komunistična manifestacija v Beogradu. V sredo zvečer so se pripeljali v Beograd po dveletnem zaporu izstopivši bivši komunistični poslanci gg. Filip Filipovič, Vlado Copić in Nikola Kovačević. Ker je policija zvedela, da bodo delavci priredili pozdravno manifestacijo, je s kordonom zaprla pristanišče. Zbralo se je več tisoč ljudi, katerih kordon ni mogel ustaviti. Manifestanti so korakali v mesto do stanovanja g. Filipa Filipoviča, potem pa s Copićem in Kovačevićem, ki sta odpotovala domov, nazaj na kolodvor. Na kolodvoru je prišlo med policijo in manifestanti, ki se niso hoteli voziti, do spopada. Policija in orožniki so streljali. Tako se izkazuje oborožena sila ob delavskih manifestacijah, pri izgredih in pretepih Orjune in Srnao je pa ni nikjer.

Brezmejna surovost orjuncev v Šoštanj. Dne 2. t. m. je imela Orjuna razvitje prapora v Šoštanju in svojo vrtno veselico. Pri razvitju zastave je povdarjal med drugim neki pri drž. rudokopu nastavljeni pisar Kur-nik, da so orjunci bojna stranka ter hujškal na boj naše mirno šoštanjško prebivalstvo. In res, ob 19. in pol zvečer prihruje neka tolpa črnopreoblečenih orjuncev v gostilno Golob. Sedeli so pri mizi nič slabega sluteči sledeči gostje: sodni kanclist Drevenšek, vpokojeni jetnikar Skamen in njegova soproga, vsi trije pravi znani Slovenci. Obče znani miroljubni gostje so so pogovarjali z g. Drevenšekom, kako mu je kaj šlo na dopustu. Naenkrat plane 11 mož broječa druhal, ki je bila oborožena od nogo do glave, po koncu ter brez vzroka začne udrihati po Skamnovi glavi s tako silo, da je bil takoj po prvem udarcu brez zavesten. Nato so ga vlekli pred hlev, suvaje ga s petami na tla, vrgli so ga za plot in tolkli s samokresi po glavi. Naenkrat še počasi strel proti že itak brez zavestnemu in na tleh ležečemu Skamnu, ki ga pa k sreči ni zadel. Njegovi ženi, ki je vpila, da ga vendar naj pustijo, se je zahvaliti, da ga ni ta druhal ubila, ker so na njeno vpitje prihiteli ljudje in druhal pa zbežala v temo in streljala v zrak. Ranili so tudi še nekega starčka Destovnika ter vstrelili v okno nad poštnim uradom, tako da je kuharica pobrala v kuhinji kroglo, ki bi jej bila lahko usodna. Po teh dogodkih so šli po vseh gostilnah izzivat miroljubne ljudi ter streljali venomer kot zdvijani norci. Kaj pa porečeš oblast na tako početje?!!

Orjunci škandalizirani v Novem Sadu. Novi Sad je že dalje časa torišče ljutih spopadov med Orjuno in Srnao. Fašisti obeh vrst se dnevno zmerjajo in prepevajo, ali pa vsaj drug drugega denuncirajo. Tako so orjunci obtožili srnaoskega predsednika dr. Čelemova, da je psoval Pribičevića, a tudi državo, kralja in kraljico. Stvar pride pred sodišče in se bodo prerekale dvojne priče: orjunske, da je res, srnaoske, da ni res. Pri spopadu, ki se je vršil v sredo proti večeru, so člani Orjune nekega Srnaoca do nagega slekli ter potem gonili po najbolj obljudenih ulicah. Ko se jim je iztrgal iz rok ter bežal, so pa streljali za njim in komaj se je rešil v neko hišo.

Nezgoda na veselici. Od Sv. Martina na Pohorju nam poročajo: Pri nas smo slavili šolsko veselico, katere se je udeležilo obilo učiteljstva in občinstva. Med veselico sta šla 18 letna deklina in en učitelj na sveži zrak in se pogovarjala pod šolo. Niti zapazila nista, da stojita na trhljem pokrivalu šolske greznice, ki je globoka 2 metra. In res nesreča je hotela, da so se trhle deske utrgale, učitelj je še pravočasno odskočil, a ubogo dekle se je skotalilo v greznico. Le z veliko težavo so jo še rešili. Upamo, da bo po tej nesreči okrajni šolski svet popravil trhlo pokrivalo, sicer se res lahko pri-godi kak smrtni slučaj sedaj, ko bo šola.

Same veselice in zabave! Neka bolezen se je razširila v naše kraje. Dasiravno se toži o velikem pomanjkanju in bedi, vendar se nedeljo za nedeljo, dan za dnevom vrstijo veselice, zabave, dragi izleti, plesi i. t. d. Vsako društvo hoče v poletju tekmovati, kojo bo priredilo več dragih zabav. Kam bomo prišli! Ni čuda, če potem v Beogradu predbacia finančni minister našim poslancem: Slovenci imate mnogo denarja, saj v nobeni pokrajini ni toliko prireditvev, toliko veselice in raznovrstnih zabav, kakor ravno v Sloveniji! Ljudje božji, upoštevajte to in bodite umerjeni pri prirejanju veselice. Ne tratimo svojih skromnih dohodkov in narodnega premoženja!

Deklica mu je pobegnila. Okrajno sodišče v Ptuju nas naproša, da objavimo to le: Neka dvanastletna deklica Kmetec Barbara je zapustila pred dobrim mesecem svojega rednika v Ptuj in pobegnila neznano kam. Potepuško dekle se potika kod okrog po deželi, ali pa služi pri kakem kmetu v okolici Ptuja. Ako bi bilo komu kaj znanega o begunkin, naj javi njeno bivališče okrajnemu sodišču v Ptuj.

Razpis službe. (Dopis iz Šmartna ob Paki.) Ker se na naši železniški postaji promet vedno bolj množi, se razpisuje služba postreščeka in snažitelja čevljev. Nek dolgi fant s smešno duhovitim obrazom, ki ne zamudi nobenega vlaka, in umazani dopisnik «Jutra» se uteg-neta za to njima primerno službo potegovati.

Vabilo k blagoslavljanju novih zvonov v Šmiklavžu pri Slovenjgradcu. Od mariborske zvonolivarne je nam ravnokar došlo poročilo, da, ko smo dva mala zvona za tukajšnjo podružnico Sv. Helene že meseca julija t. l. prejeli, sta zdaj tudi dva velika za tukajšnjo župnijsko cerkev Sv. Miklavža naročena zvona dogotovljena. Slavnost blagoslavljenja novih zvonov se bo tukaj vršila na Križevno nedeljo, dne 16. septembra t. l. ob deseti uri dopoldne. Ker so tukajšnji farani za nabavo novih zvonov, dasi župnija šteje samo 460 duš, žrtvovali tako ogromne svote, in ker že 17 mesecev čakamo na zvonove, je razumno, da vlada radi dogotovitve zvonov po naši župniji nepopisno veselje. Pridite tedaj mili naši dobrotniki in prijatelji iz sosednih župnij na Križevno nedeljo z nami se veseliti.

Cerkvene slovesnosti. Od Svetinj pri Celju poročajo: V nedeljo, dne 9. septembra bo na Svetini slovesnost blagoslavljenja novega zvona za cerkev sv. Križa in bo rana in pozna služba božja v tej cerkvi. Botrinstvo sta prevzela zakonska Mihael in Franca Klinar iz Svetine, ki vsakokrat rada pomagata, kadar gre za krščansko stvar, ki sta tudi dosti dobrega storila za Marijino cerkev na Svetini in ki sta veliko pomagala pri novi cerkveni hiši, ki je bila postavljena leta 1912. Ta zvon je že sedmi novi po svetovni vojski v fari Sv. Rupert nad Laškim. Še v tem letu, najbrž zadnjo nedeljo meseca septembra bo pa slovesnost blagoslavljenja novega zvona, osmega novega v fari, pri podružnici Sv. Florjana na Glažuti. Ker se bo v nedeljo, dne 9. septembra obhajal dan Marijinega imena, lahko romarji združijo romanje k cerkvi Sv. Križa in k Mariini cerkvi na Svetini.

Aljažev stolp. «Plan. Vestnik» piše: Aljažev stolp na vrhu Triglava postaja točka, ki zbudi nov svetovni požar — vojsko med nepoklicanimi pleskarji. Častiljivi spomenik slovenske turistikke ni bil namreč več vre den, da obdrži praznično obleko, ki mu jo je dal lastnik — naše planinsko društvo. Doslej so ga spoštovali in negovali z naši in druge strani, nobenih incidentov ni bilo na vrhu Triglava. Pa so otročaji ali zlobneži raztrosili vznemirljive, pa neresnične govorice glede razmejitve in začele so se dvigati vojske na Triglav ... Komu v prid? Komu v kvar? Mi slovenski turisti dobro vemo, pa ni treba, da bi povedali. Koncem konca so nam najprej naši ljudje prebarvali Aljažev stolp v naših barvah, potem pa Italijani v svojih in tako bi šlo naprej, dokler bi dragoceni stolp ne izginil v nevidnih barvah. Kakor se nam poroča, je za ventilacijo že poskrbljeno po nekaj okroglih luknjicah. Za enkrat bo naše društvo vojski napravilo konec — in Aljažev stolp zopet zavilo v prejšnjo originalno — sivo barvo, kakršna edina pristoja okolici. — Kakor piše «Slov. Narod» je razmejitvena komisija priznala celo ozemlje Triglava s sedmimi jezeri Jugoslaviji. Nadaljna izprava meje določa tudi kolodvor Radeče—Belapeč, ki je bil prvotno določen Italiji, v posest Jugoslavije.

Zastrupljenje vsled neprevidnosti. Zadnji čas se je v Banatu dogodilo že več zastrupljenj vsled neprevidnega ravnanja z navadno sodo. V Temerinu se je v zadnjih dveh mesecih zastrupilo sedem ljudi, od katerih so štirje umrli. Ljudje se zastrupijo na ta način, da kuhajo jed v posodah, kjer so kuhali perilo s sodo. Kemična preiskava sode je dognala, da nekateri trgovci v Banatu prodajajo sodo, dobljeno iz Nemčije, ki pa ima mnogo skrajno strupenih snovi primešanih.

Trdovraten samomorilec. Emil Petrak, vrvar iz Osjeka si je poskušal v enem dnevu nič manj kot petkrat vzeti življenje. V pijanosti si je namreč vtepel v glavo, da ne živi srečno s svojo tretjo ženo. Ko je prišel iz gostilne domov, se je hotel najprej obesiti, toda vrv se mu je utrgala ter je obeležal nezavesten na tleh. Ko je z ženinjo pomočjo zopet prišel k zavesti, se je zaletel z vso močjo v zid v kuhinji, da bi si razbil glavo. Vsled trde butice se mu pa to tudi ni posrečilo, nakar je stekel iz stanovanja k železniški progi, da se vrže pod vlak. Žena mu je pa sledila ter se ji je posrečilo s pomočjo nekega železničarja, da ga je od tega odvrgnila. Toda mož se še ni udal, sedaj se je hotel utopiti. Z dravskega mostu je hotel skočiti v Dravo, toda žena je v zadnjem trenutku prihitela s policaji, ki so trdovratnega samomorilca zvezali ter ga odpeljali v policijske zapore. Pa še tukaj ni dal miru, ampak se je zaletel z glavo v steno v ječi ter si glavo precej razbil. Od tega zadnjega poskusa pa je imel že dovolj od samomora ter je nazadnje zaspal. Ko se je drugi dan iztreznil, se je zelo čudil svoji razbiti glavi in pripovedovanju policajev, ki so mu povedali njegove poskuse prejšnjega dne. Zahvaliti se ima edinole svoji ženi, da je ostal pri življenju.

Zgodba o nevidnem človeku. V «Straži» je izhajal skozi mesece podlistek pod zaglavjem «Zgodba o nevidnem človeku.» Zgodba je v zelo lepi slovenščini in prevedena iz angleščine in je po svoji vsebini zelo zanimiva naše naročnike in čitatelje. Tiskarna si je sedaj preskrbela ponatis te mične zgodbe in je izšla že tudi knjiga, ki se dobi za 7 dinarjev v prodajalni Čirilove tiskarne. Knjigo zelo toplo priporočamo vsem bralnim društvom.

Objava preselitve. Tit. C. D. Gaon, veletrgovina kratke in pletene robe, Zagreb, Jelačičev trg 23, javlja svojim cenj. odjemalcem, da je 1. septembra t. l. preselila svojo poslovalnico in skladišče v Jurišičevo ulico št. 3.

Redukcija invalidov.

Med univerzalna zdravila zavoženega gospodarstva in velikih deficitov je sprejela beograjska vlada tudi redukcijo. Neprestano in povsod ter vse se reducira, kar ne spada v ožji in širši štab režima. Vlada izmeče iz državnih podjetij na tisoče kvalificiranih delavcev, po Bosni in Vojvodini odstavlja sposobne uradnike, namešča pa nesposobne protežirance v veliko večjem številu, v Vojvodini so posebej še sodniki reducirani, tako da veliko sodnih sploh več ne posluje, iz vojske reducirajo častnike, prečane in tako je vsepovsod redukcija, ki na celem svetu nima primere.

Sedaj je na vrsti invalidska redukcija in pri tej se prav dobro vidi, na kako slabih nogah so pri nas zakoni in pa pravno varstvo, ker izdaja glasovalna masa in parlament določila, ki kar čez noč ukine še to malo, kar so dajali prej sprejeti, oziroma uveljavljeni zakoni. Na ta način je ministrstvo za socialno politiko postavilo invalidski zakon in njegova določila izveljavila. Ta začasni invalidski zakon, ki je kolikor toliko vpošteval potrebe vojnih invalidov, je vendar tako nepopoln, da so invalidi neprestano zahtevali, naj se čim prej sprejme stalni invalidski zakon, ki bo zadovoljil upravičenim zahtevam vojnih žrtev. Lani je bil o priliki invalidskega kongresa v Ljubljani načrt invalidskega zakona od zastopnikov invalidskih organizacij in ministrstva socialne politike izdelan. Do uzakonitve ni prišlo. Letos pa je minister za socialno politiko potom dvanajstinskega zakona vtihotapil naredbo o komisijah, ki naj tekom treh mesecev pregledajo vse invalide po vsej državi z izrečnim namenom, da število invalidov reducirajo.

Z ozirom na položaj, v katerem se nahajajo invalidi v SHS državi, je ta redukcija verna slika in remek-delo današnjega režima. Najširši javnosti je že poznano, da imamo dvoje vrst invalidov in sicer prave invalide, ki v velikem številu nobene podpore ne dobivajo in najbrž tudi nikjer vpisani niso, in pa take, o katerih nihče ne bi mislil, da so invalidi, pa dobivajo podporo, in tako bo invalidska redukcija po drugih primerih obstojala gotovo tudi v tem, da bodo pravi invalidi zopet brisani, novi pa imenovani. Pri nas invalidske mase tudi rastejo, ko se stranke pulijo za njih glasove in sedaj, ko radikali rešujejo invalidsko vprašanje z redukcijo, se bo pa seveda tudi gledalo na to, da bo med ostalimi in ponovno priznanimi invalidi kar največ — radikalov.

Za ponovni invalidski pregled ali za invalidsko redukcijo je bilo določeno in sestavljeno 10 komisij in kakor hitro se je to sklenilo, so že začeli beograjski listi posvečevati veliko važnost invalidskemu vprašanju in sicer po večini na ta način, da so razlagali, kako bi po »pravem« smeli samo srbski invalidi iz srbske vojske dobivati SHS državno podporo. Voda take pisave ni v nobenem oziru zavračala in je komisijam najbrž z ozirom na »javno mnenje« dala še posebne instrukcije.

To se vidi iz poslovanja komisije za Slovenijo ali za območje dravske divizije. Ta komisija sestoji iz treh članov, ker je četrti, edini domačin, to imenovanje odklonil, in začela je svoje delovanje v Ljubljani, pozneje se pa preseli v Celje in Maribor, da po komandah vojnih okrožij »pregleda« naše slovenske invalide. Ker je tej komisiji izrecni namen skriti število invalidov za eno tretjino, bi trebalo zelo vestnega in natančnega postopanja, da bi se izločili oni, ki so morda po krivici prišli do invalidskih pravic ali jih uživajo v preveliki meri. Za tako strogo in objektivno postopanje pa komisija nima časa, ker vse njeno delo mora biti opravljeno v treh mesecih. Ako štejemo, da je spisov o vojnih invalidih, vdovah in sirotah preko 20.000, pride več ko 200 spisov na dan, poleg vseh pregledov in preiskav, ki so nujno potrebne.

Komisiji je pa že od poprej olajšano delo in sicer z gorostasno brezvestnostjo, kakoršne si ne bi mogli niti misliti, da je ne skušamo na lastni koži. »Slovenec« o tem olajšanem delu komisije, ki se je začelo že v Ljubljani, tako-le poroča: »Komisija si je to delo olajšala na ta način, da črta kot invalida ali vdovo ali siroto vsakega, ki nima prvotnih invalidskih izkazil iz vojne. To načelo je ravno za Slovenijo in njene invalide naravnost kruto in krivično. Ko je srbska vojska prevzela v Ljubljani vojaške urade, ki so hranili te vojaške in vojne spise, so dali poveljniki teh uradov zelo mnogo teh spisov kot »švabščino« uničiti, kar niso pokurili in razmetali, so kar cele vozove teh važnih spisov oddali v vevško papirnico. Dospeli so celo iz Dunaja vojaški dokumenti, tičoč se naših ljudi, in ti dokumenti so kar na vagone romali v Vevče!«

V Sloveniji so invalidske nadpregledne komisije vedno silno strogo postopale, če se pa to v Srbiji ni vršilo dovolj vestno in strogo, naj se pa sedaj tam reducira. Tu bi bilo za to tudi dovolj potrebe, saj so ravno srbski listi poročali o »imenovanih« invalidih, katere so vladne stranke vpisale ter poslane v invalidsko organizacijo, da tam vršijo strankarsko agitacijo ter delajo za režim. Režim ima vse polno svojih invalidov, ki ovirajo in preprečujejo vsako borbo za invalidske pravice v invalidski organizaciji ali »Udruženju vojnih invalidov.« Ko so invalidi prirejali protestne shode po Beogradu ter oblegali vladno, so režimski invalidi dobivali dnevnice po 100 din. in za to plačo so ogorčene invalidske mase zopet nasitili z obljubami ter odpravili domov.

Nadalje živi srbsko ljudstvo po večini v zadru-gah, ki prerediti tudi svoje člane-invalide, pri nas so pa invalidi navezani sami na sebe in imajo še družine, a kljub temu se pri nas invalidi še tako reducirajo,

radikalna stranka, ki je invalidom pri volilni agitaciji toliko obetala, pa kaže sedaj svojo pravo barvo.

Do bo skrb ministrstva za socialno politiko popolna, je poslal te dni v Ljubljano svojega načelnika invalidskega oddelka, ki je naznanil, da bo oddelek za socialno politiko izdatno reduciran, posebno pa še invalidski odsek, da naj se invalidski zavodi kot nepotrebni pozapro in potrebnim invalidom dajo »novčane« podpore. V Sloveniji je bilo ustanovljenih nekaj zavodov za invalide, enega so že lani ukinili, zdravilišča na Golniku ne puste končati, zda pa naj se zapre še, kar je ostalo. Slovenija bi potrebovala najmanj dva krat toliko invalidskih zavodov, ker število invalidskih hiralcev narašča od mesca do mesca. Kmalu bodo ne samo božja pota, marveč vse ceste pri nas obljudene od beračev — vojnih invalidov, ki bodo glasne priče socialne pravičnosti v naši državi.

Pri vsem tem nezaslišanem nasilju in krivici pa molči »Udruženje invalidov« in to dejstvo kaže na to, da ima režim v tej organizaciji precej svojih ljudi, ki soglašajo v tem, da se vladni dolg 200 milijonov din. na invalidskih podporah sanira z invalidsko — redukcijo.

Delavski pokret.

Vprašanje nadurnega dela v delavnicah južne železnice v Mariboru. Da je prišlo v delavnicah južne železnice do pasivne resistence in izpora delavcev, je glavni vzrok nepravilno razdeljeno nadurno delo. Pri delitvi čezur se je postopalo dosedaj silno pristranski. Samo protežiranci vodstva delavnic so imeli pravico do nadurnega dela. Vsled tega so nastali ostri spori, nezadovoljstvo in celo sovraštvo. Vse delavske organizacije so stale na stališču, da se naj protekcije pri čezurnem delu odpravijo. Vsem jednake pravice! Ako pa vodstvo ne mara dati vsem delavcem in kategorijam delavstva pravico do čezurnega dela, potem se mora čezurno delo na vsak način odpraviti. To je ena glavna in opravičena zahteva celega delavstva. Pri končnoveljavni pogajanjih se bo to zahtevo moralo upoštevati.

Delavstvo železniške delavnice v Mariboru je na svojem shodu dne 4. septembra sprejelo sledečo resolucijo: Zbrano delavstvo konstatira: 1. Da je pasivno resistenco v mariborski delavnici zakrivila bivša uprava južne železnice, ki kljub ponovnim intervencijam, prošnjam in zahtevam od strani železničarjev ni pokazala niti najmanjšega razumevanja za bedno stanje delavstva, ki z dosedanjimi prejemki od 600 do največ 1000 dinarjev mesečno ne more izhajati. 2. Bivša uprava južne železnice je z uvedbo nadurnega dela dala samo posameznikom priliko, da si s tem nadurnim delom svoje mezde nekoliko poboljšajo, pri čemer pa je ostalo 95% delavcev neupoštevanih. 3. Da je delavstvo pokazalo dobro voljo za zopetni vstop na delo s tem, da je dne 31. m. m. pooblastilo sedem sodrugov za pogajanja z upravo južne železnice. 4. Da ste omenjena bivša uprava in sedanja državna uprava namenoma pasivno resistenco zavlekla s tem, da niste sprejele delavske zastopnike, ki so se v to svrhu javili dne 2. in dne 3. t. m. pri obratnem ravnanju v Ljubljani. Zbrani železničarji izjavljajo: 1. da so voljni povrniti se na delo, čim dobe od državne uprave južne železnice garancijo, da se odpravi nadurno delo in da se ukinejo vse izvršene ali nameravane represalije proti prizadetemu delavstvu. 2. da stojijo odločno za zahtevami izraženih resolucijah od 11. in 16. marca, katera je predložil vladi Akcijski odbor. 3. Zahtevajo, da sedanja uprava takoj skliče zogajanja na katerih se bo razpravljalo o zopetnem začetku dela.

Štrajk v mariborski mehanični tkalnici Doktor in drug — končan. Dne 5. septembra so se vršila pogajanja med zastopniki štrajkujočega delavstva in zastopniki firme. Delavstvo sta zastopala v imenu naše Jugoslovanske strokovne zveze tajnik Andrej Semenič in Fr. Lajh. Po daljšem pogajanju je ravnatelj tvrdke Selinger izjavil, da se akordnim delavcem na temeljno plačo zviša draginske doklade od 30 na 50%. Delavstvo, ki je plačano za urno delo, pa dobi priboljšek na podlagi izjav merodajnih, oziroma presojevalnih oseb. Ravnateljstvo se je nadalje zavezalo, da ne bo odpustilo nobenega delavskega zaupnika in tudi ne bo izvajalo nobenih posledic pri delavstvu radi stavke. Na praznik se v bodoče ne dela, med tem ko ostane sedanji delavni čas nespremenjen. Vse nadure, t. j. nad 48 ur delovnega časa, se plačajo s 50%, kakor to zakon zahteva. Delavstvo se je danes povrnilo na delo. Naša Strokovna zveza je dosegla za delavstvom precejšen uspeh.

»Tabor« in »Jutro« sta lagala v svet, da se je »klerikalna« Strokovna zveza vsilila delavstvu v tovarni Doctor in drug in je stavila neprimerne zahteve. Vse, kar so pisali demokratski listi o tej stavki, je bilo zlagano. »Tabor« in »Jutro« sta stopila na stran kapitalistov proti delavstvu. To si bo treba zapomniti. Res je, da je delavstvo zahtevalo samo 30%no zboljšanje plač, pa ne 50%no, kakor sta lagala »Tabor« in »Jutro.« »Tabor« je lagal nadalje, da je vodstvo tovarne že obljubilo 30% priboljška. Res je, da se je po hudem boju in dolgotrajnem pogajanju posrečilo našim voditeljem izposlovati od tvrdke 20% priboljška plač in nekatere druge ugodnosti. Delavstvo, pusti »Tabor«, naj ga kupujejo in čitajo samo kapitalisti.

Iz Maribora.

Dve sličici iz poslovanja mariborskih carinskih uradnikov. Dne 4. t. m. se je peljala večja družba gos-

podov iz Maribora v Ljutomer ter so vzeli s seboj kolesa. Še isti dan se je družba z večernim vlakom vrnila v Maribor in gospodje so zahtevali na postaji svoja kolesa. Toda uslužbenci so jim odvrnili, da morajo čakati na uradnika g. Maleševiča, ki bo kolesa izdal. Gospodje so čakali skoro celo uro na prihod g. uradnika, nazadnje so pa zvedeli, da sedi ta gospod celi večer v Grajski kleti, dasi ima službo. Po kolesa so morali priti drugi dan in zopet čakati par ur, predno so jih dobili. Potniki, ki potujejo po progi Maribor—Ljutomer, imajo že drugače dovolj sitnosti na potovanju, in ni menda potrebno, da se jih na ta način šikanira celo v Mariboru in to samo radi malomarnosti enega uradnika. — Druga zgodnica se je zgodila na isti progi, pa pri carinskem uradu v Št. Ilju. Gostilničar Mulej iz Ruš je nakupil večjo množino vina v Ljutomeru, pa se je peljal dne 4. t. m. z jutranjim vlakom v Ljutomer ter nesel s seboj večjo svoto denarja, da vino plača. V Št. Ilju ga je carinski uradnik vprašal, koliko denarja ima pri sebi in g. Mulej mu je po resnici povedal. Uradnik pa mu ni pustil vsega denarja, dovolil mu je namreč, da vzame samo 1000 din., ostalo svoto, 42.000 din., pa je moral g. Mulej izročiti uradniku proti potrdilu. Pri štetju denarja je bil navzoč tudi sprevodnik in uradnik je v resnici izročil g. Muleju potrdilo za prejetih 42.000 din., katere mu bo nazaj grede vrnil. Ko se je g. Mulej vrnil z večernim vlakom nazaj v Št. Ilj, je šel po denar, toda uradnik je začel trditi, da ni dobil cele svote 42.000 din., ampak da so se uštel ter da manjka 100 din. G. Mulej je bil zadovoljen, da je dobil sploh svoj denar nazaj ter se ni dalje prepiral z uradnikom, toda v bodoče si bo gotovo zapomnil poslovanje dotičnega uradnika, pa ne bo jemal toliko denarja v Ljutomer, da se zopet ne ušteje za 100 din.!

Stražarji municijskega skladišča v Bohovi pri Mariboru so se zopet proslavili. V četrtek krog poldruga ure popoldne je pripeljalo 5 vojakov z nasajenimi bajoneti na vojaškem vozu uklenjenega beba. Ze koj na prvi pogled je vsakdo tganil da že od rojstva ni pri pameti. In to ubogo revo je straža prišla pri municijskem skladišču, ker kot gluhi in bebast ni obstal na klic »stoj!« Na to so ga uklenili in na voz z njim, ga držali kot največjega tolovaja, ali najbolj nevarnega špijona, ki je poiskoval kak atentat na skladišče. Prifurali so ga pred Dravsko vojašnico, tukaj so ga med suvanjem ter pehanjem izložili in ga odtirali na zaslišanje. Pri zaslišanju niso mogli iz beba niti toliko iztisniti, kako se piše, od kod je in kam je hotel. Razklenili so ga in narednik-ječar ga je na to sam peljal na občino, da se naj ta pobriga zanj in ga spravi na pristojno mesto. Ta slučaj bo zopet za »Narod« in »Tabor«, ki vidita tudi v bebeh in kretenih špijone in najbolj prevratne in protidržavne elemente. Ako se je straža spravila nad nedolžnega beba, ali se moremo čuditi, da je uprizorila iz samopoškodbe cel napad na municijsko skladišče, ki se pa je tako smešno razkrinkal, kakor smo poročali v zadnji »Straži«.

Napisi v cirilici v Mariboru se množijo. G. Gjuro Valjak, ki se tako rad ponaša s svojim hrvatstvom, je nad vratmi »Grajske kleti« napravil napis v cirilici. Kaj ne, silno vablivo za slovenske in hrvatske goste! Ravnotako je tudi gospa Ježeva bivšo gostilno »Maribor« prekrstila v »Hotel Kosovo.« Črke v cirilici so sežene velike. Gotovo bodo sedaj zavedni Slovenci kar v celih trumah drveli ne samo v »Grajsko klet«, ampak tudi v »Kosovo.« Saj je znano, da se Srbi v Srbiji in v Vojvodini kar »drenjajo« v lokale, kjer so napisi v latinici! Ponižnost, posebno pasja, ni nikjer na mestu! Hlapčevanje pred drugimi ne dela nikomur časti in tudi ne prinaša — dobička!

Krščanska ženska zveza v Mariboru vabi ponovno vse članice, kakor tudi vse prijatelje in podpornike k veliki vrtni veselici, ki se vrši prihodnjo nedeljo, dne 9. t. m. na vrtu in gostilniških prostorih g. Birtiča v Melju, »Pri mestni kladnici.« Sodeluje tudi godba kat. omladine v Mariboru. Ves prebitek se bo porabil v podporo revnim članicam.

Poslovilni gledališki večer g. Peršuha. Občinstvo opozarjamo, na poslovilni gledališki večer art. vodje Ivo Peršuha v soboto, dne 8. septembra v dvorani v Lekarniški ulici. Spored je zelo zanimiv. Na svidenje!

Redni občni zbor Orlovskega odseka v Mariboru je dne 8. septembra 1923 ob 10. uri dopoldne v društveni dvorani, Lekarniška ulica 6. Dnevni red je razviden v dopisni knjigi v društveni dvorani. Pozivamo vse redne člane in starešine, da se istega polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Orlovski odsek v Mariboru razpošilja od danes naprej vsem prijateljem odseka in orlovske misli sploh prošnjo, da bi dobrohotno prispevali za novi orlovski prapor. Vsak, ki dobi prošnjo, naj ne pozabi podpreti dobro stvar vsaj z malenkostno svoto.

Prevoz mrliča. Dne 15. februarja je bila na pobrežkem pokopališču pokopana gospa Katka Rajh. V ponedeljek, dne 10. t. m. bodo rajno izkopali in prepeljali v Limbuš, kjer bo pokopana ob pol 4. uri popoldne.

Na državni realki v Mariboru se vrše sprejemni izpiti za I. razred v ponedeljek, dne 10. septembra 1923 ob 9. uri 30 min. dopoldne. Priglasiti se je treba v nedeljo dne 9. septembra (ali tudi že v petek dne 7. sept.) dopoldne od 9. do 12. ure v pisarni zavoda. Prinesti je treba krstni ali rojstni list in izpričevalo o dovršenem 4. razredu osnovne šole s pripombo, da je izdano za sprejem v srednjo šolo.

Gasilno društvo v Zrkovcih pri Mariboru ima svojo vrtno veselico na praznik dne 8. t. m. na vrtu župana g. Sela. Čisti dobiček za nakup prepotrebnih brizgalnih cevi. — Odbor.

Katoliško izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru. V nedeljo, dne 9. t. m. ob pol 4. uri popoldne (po večernicah) se vrši v društveni sobi, Pri cerkvi 1 mesečno predavanje. Predavatelj č. g. Pavel Potočnik iz Maribora. Člani in prijatelji društva iskreno vabljeni. — Bog živi!

Glasbena Matica v Mariboru je pri pregledovanju svojega celokupnega inventarja našla, da ji manjkajo razne muzikalije, godala ter posamezni kosi opreme, oziroma pohišva. Na podlagi toštvarnih poizvedb in zapiskov se je ugotovilo, da so bili manjkajoči predmeti pri raznih prilikah in sicer že tekom vojne, ko je bil lastnik vsega inventarja še tedanji «Marburger philharmonischer Verein», kakor tudi po vojni, ko je postala lastnica Glasbena Matica v Mariboru, izposojeni raznim interesentom, ki izposojenih stvari še do danes niso vrnili. Ker je teh stvari mnogo, Matica vsake posebej ne more iztirjati, vsled česar poziva tem potom vse one, ki imajo ali od Marburger philharmonischer Verein ali od Glasbene Matice v Mariboru izposojene muzikalije, godala ali kose opreme, bodisi da nosijo ti predmeti žig ali ne, da jih nemudoma izročijo pri upravitelju Matice, gospodu Kavčiču, v prostorih Matice, Götzova hiša III. nadstropje, ali pa da ravnostam naznanijo, da želijo obdržati predmete še dalje na posodo in da v tem zadnjem slučaju podpišejo primerne potrdilo. Proti onim izposojevalcem, ki bi se temu pozivu ne odzvali, bode postopala Matica potom sodišča. Ker je nadalje pričakovati, da je mnogo teh predmetov založenih, se naprošajo vsi oni, ki bi vedeli v tej smeri za podatke, da jih naznanijo na gornji naslov.

Glasbena Matica v Mariboru naznanja, da se vrši vpisovanje v glasbeno šolo od 10. do vključno 15. septembra 1923 od 9. do 12. ter od 15. do 17. ure v društveni pisarni pri Götzu III. nadstropje. Redni pouk se prične dne 17. septembra.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orezy. Prevedel Paulus.

45

«Mir in pokoj je vladal v sobi, lepa gospa! Ob tisti uri sem trdno spal v svojem kotu na divanu. In v drugem kotu je na svojem divanu smrčal gospod Percy Blakeney.

«Nihče ni prišel v obednico?»

«Nihče.»

«Torej nama je izpodletelo, meni in — vam?»

«Morebiti.»

«Ampak, Armand —!» je dejala prosoje.

«Ah Armand —! Njegova usoda visi na niti. Prosite Boga, da se tista nit ne utrga!»

«Chauvelin —, vse sem storila za vas — pošteno in zvesto —. Spominjajte se —!»

«Spominjam se svoje obljube, lepa gospa!» je odgovoril mirno. «Tisti dan, ko se srečava z «Dušico» na francoskih tleh, bo Armand Just varen v naročju svoje ljubljene sestrice —.»

«To pomeni, da bo prišla kri poštenega, plemenitega človeka nad mojo glavo!» je vzdihnila in se stresla.

«Njegova kri — ali pa kri vašega brata. Upajte, kakor tudi jaz upam, da bo skrivnostni Anglež danes odpotoval v Calais —!»

«Jaz upam le eno.»

«In sicer?»

«To, da vas bo satan, vaš mojster, uporabil kje drugje, preden solnce danes vzide —.»

Jako laskavo zame, državljanka!»

Za trenutek se je ustavila, pogledala mu je v obraz, da bi prodrla v misli, ki so se skrivale za to suho, lisičjo krinko. Pa Chauvelin je bil miren, vljuden, skrivnosten, neprodiren. Niti najmanjša poteza na njegovem obrazu ni izdala ubogi, izmučeni ženi, ali naj se boji, ali naj upa —.

(Dalje prihodnjič.)

Po zunajosti pozna že večina gospodinj testenine «Pekatele». Odločno zavračajo vsake druge, ker so spoznale, da postrežejo z njimi najbolj svoji družini. Prava narodna jed so bile že pred vojno testenine «Pekatele» in kakor vse kaže, je kmalu ne bo hiše med našim ljudstvom, kjer jih ne bodo uživali.

Za dijake so znižane cene za nove ure, kakor tudi za popravila ur. Se priporoča Lovro Stojec, urar, Maribor, Jurčičeva ulica 8. 525 2—1

Zamenjam stanovanje v mestu, obstoječe iz dveh sob in malega kabineta in pritliklin, z večjim. Naslov v uredništvu «Straže». 542

Vinotoč «Grajski dvor» (Burg Meierhof) letnika 1921, 1922 odprt. 544

„ITO“

najboljša

zobna krema

422 Dobi se povsod. 10—1

Foto-atelle

Mi ko Jacej, Maribor, Koroška cesta 1

se priporoča za fotografiranje portretov, družinskih slik in skupin, za povečave, industrijske posnetke. Odprto tudi v nedeljah od pol 9. do 12. in od pol 3. do 5. ure.

Krompir

za jed, zdrav, zbran brez zemlje, ponuja po najnižjih nevdnih cenah: 538 2—1

Bažant i Kuneš, Daruvar, S.H.S.

Nova trgovina z usnjem.

P. n. občinstvu naznanam, da sem otvoril v Mariboru, Glavni trg 21

trgovina z usnjem

Prizadeval si bodem, da si pridobim popolno zaupanje po solidni postrežbi in nizkih cenah.

Priporoča se:

539

IVAN GRGIČ, trgovina z usnjem, Glavni trg štev. 21.

TRGOVCI!

Mi Vas nudjamo svileni robu u največem izboru uz bezkonkurentne cijene.

Naš zastupnik će Vas u nazkrače vrijeme posjetiti.

FLEISCHNER & KEMENY,

Wien VI, Mariahilferstrasse 47

Budapest V, Sas-utca 11.

533

TOVARNA KANDITOV

FR. ROZMAN

MARIBOR, — ALEKSANDROVA CESTA 57

priporoča

vse vrste kanditov (bonbone) po najnižjih brezkonkurenčnih tovarniških cenah!

Zahtevajte cenike!

Telefon 436.

503

Telefon 436

Utemeljeno god. 1892.

Oblasno dozv. izjavitelja za trgovino i obrt

Viktor Selinger i sin

Zagreb, Ilica 25 II

Telefon br. 16—43

Naslov za brzojave: Regniles.

izvješćuje najbrže i najsavjesnije o bankama, poduzećima, tvrtkama i obrtnicima cijele države SHS, te onima nasljednih država bivše Austro-ugarske monarhije, uz najumjerene pristojbe. 465 5—1

Razpoložemo najboljim preporukama.

Skladbe!

Skladbe!

Cerkvenim zbo om!

Izšla so nova dela skladatelja Karlo Adamiča:

1. «Bogu v višavah slava!» 12 mašnih pesmi za mešani zbor, part. 30 din., glasovi po 6 din.
2. «6 evharističnih pesmi», 15 din., tudi za mešani zbor.
3. «Staroslovenska maša» za mešani zbor 25 din., glasovi a 5 din.
4. «Lavretanske litanije v čast Svetogorski M. B.», mešani zbor, 8 din., pojejo se lahko samo na koru po primorskem načinu.
5. «Staroslovenska maša» za moški zbor, že razprodana, samo še par izvodov, cena 25 din.

Skladbe. po večini zelo lahke!

Denar se naprej pošlje ter priloži za poštino ali pa s povzetjem, na naslov:

KARLO ADAMIČ, p. KOPRIVNICA, Hrvatsko.

Gg. organistom dam 25% popusta, tako da Mašne stanejo: 22 din. 50 para, Evharistične 11 din. 25 para, Staroslovenska maša 18 din. 75para, Litanije 6 din. — Zaloga omejena, naročite precej! 527 3—1

Brzo-brzo

na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos

SUKKO

za moške in voleno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engres-cene. 536

TEČAJI ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO, ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT, MARIBOR,

(največja strokovna šola za stenotipijo v Jugoslaviji).

Začetek novih tečajev dne 1 oktobra 1923.

Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Širite „Stražo“!

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Tužnim in potrtnim srcem javljamo vsem prijateljem in znancem, da je naša dobra mama, oziroma teta in babica

Marilja Pahernik roj. Robič

danes po noči po kratki bolezni mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb predrage rajnice se vrši v soboto, dne 8. septembra, ob 9. uri dopoldne, na domačem pokopališču.

Vuhred, dne 6. septembra 1923.

Franjo, Janko — sinova.

Mimica — sinaha.

Vida, Vojko — vnuka.

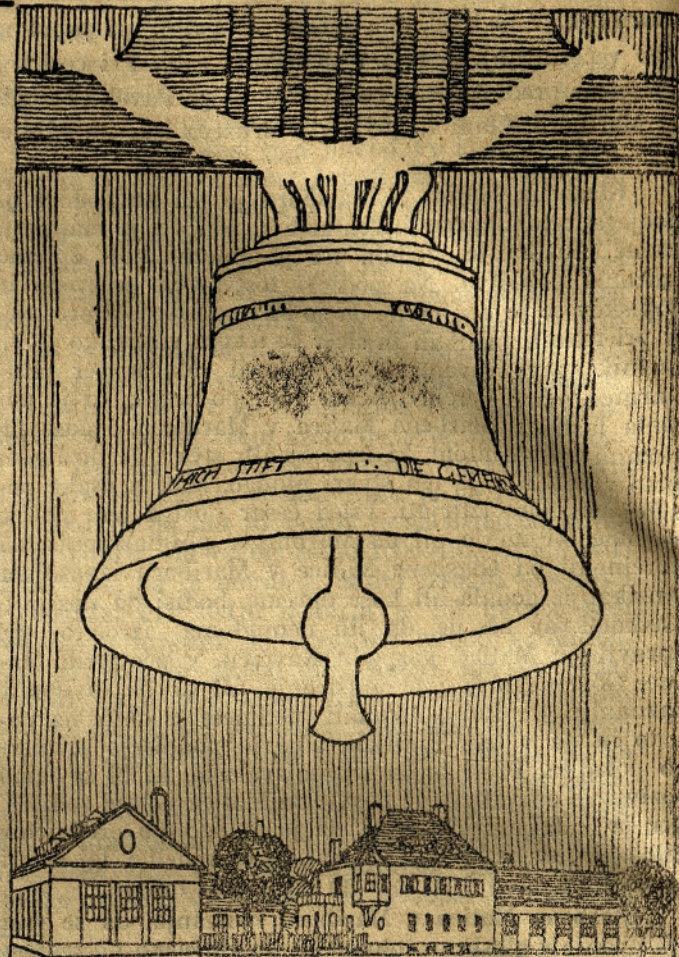
Prva in edina livarna zvonov v Mariboru,
ki je v popolnem obratu.

Najnižje cene!

Dosedaj po vojni nad 100.000 kg izdelovanih.

Mnogo priznanj!

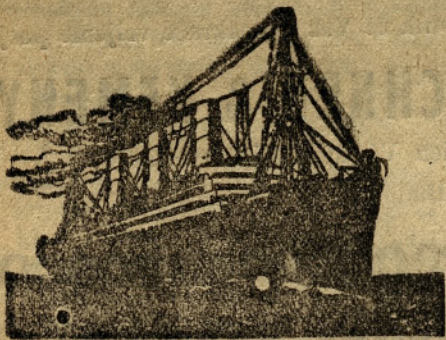
Obiščite našo tovarno v Melju, Motherjeva ulica št. 15 in prepričajte se o kakovosti naših izdelkov!

INŽ. I. & H. BÜHL, MARIBOR,

Motherjeva ulica 15.

Ustanovljena od Joh. Denzel okoli leta 1800.

Hamburg — Amerika Linija
in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB „B“ Cesta pri državnem kolodvoru ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Oj. Ivošević, Karolinka c. 160.
— Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 3. — Gruž: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

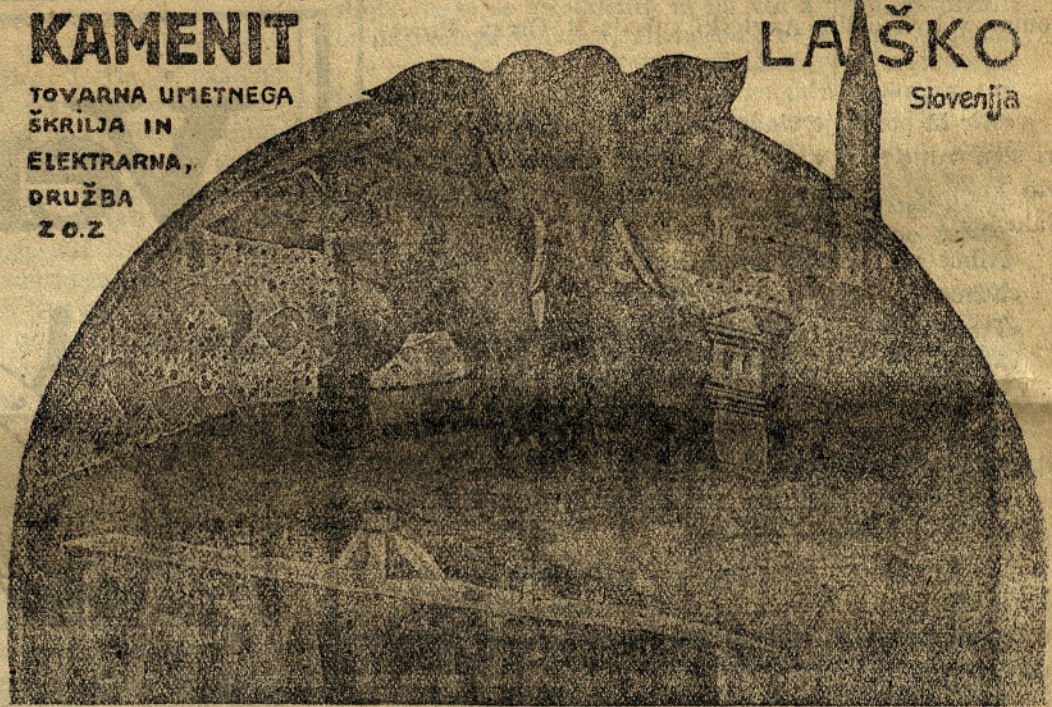
Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA,
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO

Slovenija

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri trdki

IVAN KOS, CELJE,

Prešernova ulica št. 17.

586

Na drobno!

Na debelo!

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstva v vseh mestih.

Centrala za državo SHS ZAGREB, Marulićeva ulica br. 5, II. kat.
Filijalka Maribor: Šolska ulica šte. 2.

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najboljše. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.
Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Važno za vsacega!

Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri trdki

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Bogata izbira!

Cene nizke!